

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Celoštátne kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

16. ročník, školský rok 2023/2024

Testové úlohy pre kategóriu C (9. ročník ZŠ a 4. ročník OG)

Poznámka: Otázky monotematickej časti sú označené *.

1.* Pozorne si pozrite nasledujúce obrázky. Do odpovedového hárka zapíšte k písmenám správne názvy hradov/kaštieľov, ktoré sú na obrázkoch.

a)

b)

c)

d)

e)

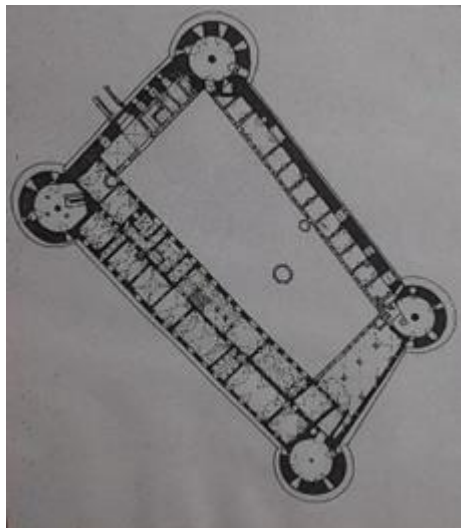
f)

2.* Na historickej fotografii vidíte pohľad aj na (dnes už neexistujúcu) vstupnú bránu do hradu Sklabiňa. Do odpovedového hárka zapíšte z ponúkaných možností vždy iba tú správnu.

- a) Prvá písomná správa o hrade pochádza z 13., 14., 15. storočia.
- b) Areál hradu bol na začiatku 17. storočia doplnený o kaštieľ postavený v románskom, gotickom, renesančnom stavebnom slohu.
- c) Spomínaný kaštieľ, ktorého časť vidíte na fotografii za bránou, bol využívaný pomerne dlhú dobu. V roku 1944 bol však zničený partizánmi, nemeckým vojskom, vlastníkmi hradu.

3.* Na nasledujúcich obrázkoch vidíte pôdorys hlavnej časti hradu aj časť interiéru jednej bašty. Tento západoslovenský hrad je spojený s rodmi Fuggerovcov a Pálfióvcov. Do odpovedového hárka správne zapíšte jeho celý názov.

4.* Vytvorte správne dvojice z regiónov Slovenska a historických pamiatok, ktoré sa v nich nachádzajú. V odpovedovom hárku priradte ku kraju vždy len jeden objekt.

a) Banskobystrický kraj	1) Oravský hrad
b) Bratislavský kraj	2) Vršatec hrad
c) Nitriansky kraj	3) Šarišský hrad
d) Košický kraj	4) Topoľčiansky hrad
e) Prešovský kraj	5) Spišský hrad
f) Trenčiansky kraj	6) Pezinský zámok
g) Žilinský kraj	7) Vígľašský zámok

5.* Na historickej fotografii vidíte pohľad na stabilizáciu časti múrov Levického hradu. Pozorne si prečítajte uvedené informácie súvisiace s dejinami hradu a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. V odpovedňovom hárku zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Levický hrad sa nachádza neďaleko od rieky Hron.
- b) Levický hradný kapitán sa zúčastnil popráv, ktoré nasledovali po úspešnom atentáte na uhorského panovníka.
- c) Turecké vojská, hoci sa o to snažili, hrad nikdy nezískali.

6.* V súvislosti s kaštieľom v Žiari nad Hronom zodpovedajte nasledujúce otázky. Do odpovedňového hárka zapíšte z ponúkaných možností iba tie správne.

- a) Žiar nad Hronom sa v minulosti volal Svätý Duch, Kríž alebo Jur?
- b) Kaštieľ patril nitrianskej, rožňavskej alebo banskobystrickej diecéze?
- c) V kaštieli mal svoju pracovňu aj biskup Párvy, Moyzes alebo Judák?

Na obrázku je pohľad do bývalej (už zrekonštruovanej) pracovne biskupa.

7.* Rozhodnite, ktorý z dvojice hradov mal väčšiu rozlohu. Do odpovedňového hárka zapíšte iba názov väčšieho hradu.

- a) Bratislavský hrad alebo Čachtický hrad
- b) Hrad Vršatec alebo Zborovský hrad
- c) Hrad Filakovo alebo hrad Hričov
- d) Spišský hrad alebo hrad Červený kameň
- e) Kežmarský hrad alebo Kremnický hrad
- f) Levický hrad alebo Markušovský hrad

Bratislavský hrad z juhozápadu

8.* Hrady, zámky a kaštiele majú dnes na Slovensku rôzne využitie. Do odpovedového hárka zapíšte iba správne kombinácie písmen a čísel, ktoré popisujú dnešné využitie daných stavieb. Dve z nich majú zhodné využitie.

a) Kaštieľ v Pruskom	1) stredná odborná škola
b) Oponice – veľký kaštieľ	2) hotel
c) Víglašský zámok	3) múzeum
d) Banská Štiavnica – Nový zámok	

9.* Na obrázku vidíte pohľad na časť ruín hradu Tematín ešte pred ich konzerváciou.

Pozorne si prečítajte uvedené výroky a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. V odpovedovom hárku zaznačte (zakrúžkujte) iba áno alebo nie.

- a) Najstaršou časťou hradu bola mohutná hranolovitá veža.
- b) Hrad Tematín vznikol už v 13. storočí po tatárskom vpáde.
- c) Panovník Ľudovít II. predal hrad Thurzovcom.
- d) Hrad bol zničený počas posledného protihabsburského povstania na začiatku 16. storočia.

10.* V súvislosti s Kežmarským hradom vyberte a správne zapíšte do odpovedového hárka päť z uvedených skutočností, ktoré túto stavbu, s ňou späté osobnosti a jej dejiny charakterizujú.

*vysoké bralo, prepychové koniarne, renesančná atika,
nikdy nepodľahol požiaru, Štefan Zápoľský,
Imrich Thököly, Matúš Čák Trenčiansky, Belo IV.,
sídlo gestapa, socialistické väzenie*

11.* Na obrázku vidíte pohľad na hrad Hričov. Pozorne si prečítajte uvedené výroky a rozhodnite, či sú pravdivé alebo nepravdivé. Do odpovedového hárka zapíšete iba 4 písmená, ktoré patria k nepravdivým výrokom.

- a) Hrad sa spomína až po skončení vlády Bela IV.
- b) Bol aj v majetku Matúša Čáka Trenčianskeho.
- c) Hrad nikdy nevlastnil uhorský panovník.
- d) Na hrade bola dielňa, ktorá sa venovala falšovaniu peňazí.
- e) Hrad nikdy nevlastnila rodina Thurzovcov.
- f) Stavba chátrala od polovice 15. storočia a už nebola obnovená.
- g) V 16. storočí prebiehala obnova hradu.
- h) Najstaršou časťou hradu je Horný palác.

12.* Rozhodnite, ktorá z dvojice historických stavieb vznikla neskôr. Do odpovedového hárka zapíšete jej názov.

- a) Bratislavský hrad alebo Kežmarský hrad
- b) Levický hrad alebo kaštieľ v Lukáčovciach
- c) hrad Zborov alebo hrad vo Filákovke
- d) Nový zámok v Banskej Štiavnici alebo hrad Šariš

Na obrázku je Nový zámok v Banskej Štiavnici.

13. V súvislosti s osobnosťou M. R. Štefánika rozhodnite, či sú nasledujúce tvrdenia pravdivé alebo nepravdivé. V odpovedovom hárku zakrúžkujte iba možnosť áno alebo nie.

- a) narodil sa v Košariskách a študoval vo Viedni
- b) uplatnil sa aj ako astronaut a vynálezca
- c) spolupracoval s Masarykom a Benešom na vytvorení nového štátu pre Slovákov a Čechov
- d) plnil diplomatické úlohy a vo vojenskej kariére získal najvyššiu hodnosť – plukovník
- e) pomáhal organizovať československé légie a velil im
- f) stal sa ministrom vojny, ale už v roku 1918 tragicky zahynul pri páde lietadla

14. Ktoré tri tvrdenia o Vavrovi Šrobárovi sú pravdivé? Do odpovedového hárka zapíšete iba písmená, ktoré patria k správnym odpovediam.

- a) bol spoluzakladateľom časopisu Hlas
- b) presadzoval samostatný česko-slovenský štát
- c) pôsobil vo Varšave
- d) počas svojho života bol na istý čas uväznený
- e) stál na čele Výboru s plnou mocou pre správu Slovenska
- f) angažoval sa v robotníckej strane

15. V nasledujúcom texte správne doplňte chýbajúce údaje a zapíšte ich do odpovedového hárka.

Lenin viedol bolševikov, ktorí sa v roku ... **A** ... dostali v Rusku k moci. Krajinu sa však jemu a jeho strane podarilo dostať pod kontrolu až po niekoľkoročnej ... **B** ... vojne. Následne zaviedol v novovzniknutom Zväze ... **C** ... socialistických republík komunistickú totalitu. Jeho nástupca ... **D** ... chcel rozšíriť mocenský a ideologický vplyv aj do pobaltských republík a obsadiť ich. Na likvidáciu svojich odporcov využíval .. **E** ... – čo bola skratka pre štátnu správu táborov.

16. Priradte k politikom buď ideológiu, ktorú reprezentovali alebo štát, v ktorom pôsobili. Ich priezviská správne zapíšte do odpovedového hárka. Ku každej ideológii či štátu patrí iba jedno priezvisko.

Józef Pilsudski, Joseph Goebbels, Georges Benjamin Clemenceau, Benito Mussolini, Lev Trockij, Nikola Pašić (Pašič)

17. Zoradte v chronologicky správnom poradí, ako po sebe nasledovali uvedené významné udalosti prvej polovice 20. storočia (od najstaršej po najmladšiu). Do odpovedového hárka zapíšte len čísla jednotlivých udalostí v správnom poradí.

- 1) vypuknutie svetovej hospodárskej krízy
- 2) vznik Protektorátu Čechy a Morava
- 3) Martinská deklarácia
- 4) Mníchovská dohoda
- 5) Viedenská arbitráž
- 6) Hitler sa stal v Nemecku kancelárom

18. V odpovedovom hárku priradte každú udalosť k správemu roku, kedy sa udiala. Stačí zapísať príslušné písmeno. K niektorým rokom sa môže viazať viac udalostí.

- a) začiatok bojov o Stalingrad
- b) porážka nemeckej armády pri Kursku
- c) útok Tretej ríše na Sovietsky zväz
- d) vznik Slovenského štátu ovládaného HSĽS
- e) bitka o Berlín
- f) porážka Francúzska po napadnutí Treťou ríšou
- g) vypuknutie SNP
- h) útok Japonska na Pearl Harbour
- i) napadnutie Poľska
- j) vylodenie Spojencov v Normandii (Deň D)

Na obrázku je časť pamätníka SNP v Banskej Bystrici.

19. Do odpovedového hárka správne zapíšte odpovede na nasledujúce otázky.

- a) Aký názov dostal plán ekonomickej pomoci na obnovu zničenej Európy po druhej svetovej vojne, ktorý schválili a realizovali USA?
- b) Pod akým názvom sa do dejín zapísal proces, v ktorom boli súdení nacistickí zločinci po druhej svetovej vojne?
- c) Rozdelenie sveta (po druhej svetovej vojne) na dve sféry vplyvu bolo sprevádzané vytvorením dvoch silných vojenských aliancií. Jednou bola Severoatlantická aliancia (NATO). Aký bol názov druhej, ktorá bola pod vedením ZSSR?

20. Vyberte z uvedených možností, čo spája nasledujúce osobnosti. V odpovedovom hárku správne priradte charakteristiky k jednotlivým skupinám mien. Stačí napísať príslušné kombinácie písmen a čísel.

a) Konrad Adenauer, Robert Schumann	1) obeť politických procesov
b) Klement Gottwald, Viliam Široký	2) reprezentanti „normalizácie“ po roku 1968
c) Milada Horáková, Ján Vojsaššák	3) vedúce osobnosti KSČ v rokoch 1948 – 1953
d) Gustáv Husák, L. I. Brežnev	4) vodcovia komunistických strán v Ázii
e) Mao Ce-tung, Ho Či Min	5) autori myšlienok vedúcich k integrácii Európy

21. Do odpovedového hárku zapíšte z ponúkaných možností, týkajúcich sa udalostí v Československu, vždy iba jednu správnu.

- a) Hlavnou tvárou (Pražskej jari bol):
Vladimír Clementis,
Antonín Novotný,
Alexander Dubček alebo
Karel Kryl? Pomôžte si aj
obrázkom.

- b) Invázia vojsk Varšavskej zmluvy do ČSSR sa uskutočnila: *19. až 20. augusta 1968, 20. až 21. augusta 1968, 21. až 22. augusta 1968* alebo *22. až 23. augusta 1968.*

22. Ktoré štyri tvrdenia týkajúce sa našich najnovších dejín sú pravdivé? Do odpovedového hárka zapíšte iba písmená, ktoré patria k správnym odpovediam.

- a) Za začiatok prelomových zmien vedúcich k demokracii vo vtedajšej ČSSR sa pokladá 7. november 1989.
- b) Na konci novembra 1989 prijalo Federálne zhromaždenie zákon o zrušení vedúceho postavenia KSČ v štáte a spoločnosti.
- c) Novým predsedom Federálneho zhromaždenia ČSFR sa stal Václav Havel.
- d) Prvé slobodné voľby po páde socializmu sa uskutočnili v júli 1991.
- e) Zmeny v živote spoločnosti a v hospodárstve boli od roku 1990 spojené s procesmi reštitúcie a privatizácie.
- f) Počas leta 1992 padlo rozhodnutie o rozdelení federatívnej republiky Slovákov a Čechov (ČSFR).
- g) Ústava SR bola prijatá 1. septembra 1992.
- h) Samostatná SR vznikla v prvý deň roka 1993 a jej prvým prezidentom sa stal Vladimír Mečiar.

Autori: PaedDr. Marek Bubeník, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský
Recenzentka: Mgr. Anna Žideková

Fotografie: Mgr. Ľuboš Paller, Waldemar Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Vydal: NIVaM, 2024 a Slovenská komisia Dejepisnej olympiády